

noget Hold, men har sin gamle Statskirkeforfatning. Den var udmærket god — det har Erfaringen vist — under de enevældige Konger, men det var jo den, man ikke fandt god, den Gang man skabte Grundloven af 1849 og senere. Det var af Hensyn til den nye konstitutionelle Forfatning, man fremhævede: Nej, nu er det nødvendigt, at Kirken, som er et selvstændigt Samfund forskelligt fra Staten, ogsaa faar en Forfatning, ogsaa faar de Organer, i hvilke den som organiseret Samfund kan faa Lejlighed til at udtale sig, omend naturligvis altid under Statens og Lovgivningsmagts Overherredømme. Det var det, man vilde bort fra. Det var derfor, vi fik en Grundlovsbestemmelse, som lovede Kirken en Forfatning, og det er det, som vedblivende maa være Kravet fra alle Kirkemedlemmers Side, som sætte Pris paa Kirken, at den faar og bevarer Organer, gennem hvilke den kan udtale sig, gennem hvilke den kan faa Lejlighed til at gøre sig gældende. Men falde vi tilbage til den rene Statskirkeforfatning, hvad vil saa Følgen blive? Følgen vil blive, at en Minister kan lade være at spørge nogen, som i nogen Forstand kan gælde for Organ for Kirken eller dens enkelte Dele — thi der eksisterer ikke saadanne Organer — og kan, hvis han har Lyst, henvende sig til hvilken som helst af de frivillige Sammenslutninger, han nu har mest Sympati for indenfor Kirken, men som ikke ere lovanerkendte Organer for Kirken. Det er det rene Statskirkevæsen, vi komme ind i ved at vende tilbage til de Tilstande, som vare før 1903.

I 1903 skabte man *midlertidige* Organer saavel for de enkelte Menigheder som for den samlede Kirke, thi det sidstnævnte Organ fik jo ikke blot den Opgave at udarbejde et Forfatningsudkast, men ogsaa en forlænget Eksistens udover den Tid, hvor det skulde være færdigt med dette Udkast, en forlænget Eksistens, hvor det vedblivende skulde gælde som det midlertidige Organ, indtil man naaede til den endelige Forfatning for Kirken. Jeg betragter nu det Forhold, som vil komme til Veje, hvis Sagen løber ud, og vi hverken have Organer for Menighederne eller for den samlede Kirke, som uheldigere for Kirken end det Forhold, som fremkommer ved de 15's Forslag. Derved faa vi ikke blot Organer, midlertidige ganske vist, paa et begrænset Aaremaal, for Menighederne, men vi faa ogsaa Organet skabt og konstitueret for den samlede Kirke, det er der jo ikke Tvivl om.

Saa siger man — og det er en Indvending, jeg erkender har Betydning —: ja men det kommer jo ud paa det samme, siden det Organ, som skabes for den samlede Kirke, jo kun kan faa Lejlighed til at funktionere, naar Ministeren finder Anledning dertil og med Bevillingsmagts Samtykke. Ja, det er rigtigt, men der er dog en Forskel og en efter min Mening ret betydelig Forskel paa, om der ingen Organer er, men Ministeren har fuldstændig lovlig Frihed og moralsk Ret til at sige: Jeg hører ingen, eller jeg hører hvilken som helst af de frivillige Sammenslutninger indenfor Kirken, det er min Ret i Kraft af den gældende Statskirkeforfatning at lade være at lytte eller vælge, hvem jeg vil lytte til af Kirkens Medlemmer, eller man har et lovanerkendt Organ for den samlede Kirke. Naar der kommer en gyldig Anledning — den kan komme paa mange Maader, ogsaa ved Henvendelser fra Kirkens Side, — vilde jeg betragte det som et Misbrug af Statsmagten, hvis en Minister eller en Bevillingsmyndighed vilde sige: Til Trods for at vi maa erkende, at der er den gyldige Anledning, ville vi ikke høre dette Organ. Der er virkelig Forskel paa de to Ting, om man *intet* Organ har eller har et Organ, som man ikke uden Misbrug af Statsmyndigheden kan tilsidesætte, naar given Anledning findes. Og naar det meddeles — jeg kan ikke huske, jeg har hørt det selv —, at den højtærede nuværende Kultusminister har den Mening, at han ikke vil sammenkalde det kirkelige Udvalg, saa kan det jo være fuldstændig rigtigt under de nuværende Forhold — der er maaske ikke for Øjeblikket nogen gyldig Anledning til at sammenkalde det. Men jeg har den Overbevisning, at den nuværende Kultusminister har saa megen Kærlighed til Kirken, at allerede han, naar der kommer en virkelig Anledning dertil, ikke vil forbigaa det Organ, som skabes, hvis det af de 15 stillede Forslag bliver til Lov.

Det er den ene Side af Sagen, som har bevæget mig til at slutte mig til dette Forslag som relativt bedre og ikke lidt bedre end at lade Kirken uden noget som helst Organ hverken for Hovedet eller for Lemmerne. Saa er der en anden Betragtning, som jeg vil nævne — det beror jo ganske vist paa et Skøn —, nemlig at det endelige Maal, det er jo hverken disse midlertidigt skabte Menighedsraad eller det midlertidigt skabte og opretholdt Organ for Kirken, nej, det er jo en endelig Repræsentation, saaledes som den ogsaa